

သို့။ ။ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့ အစည်းများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ
အကြောင်းအရာ။ ။ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒလိုအပ်ချက်များနှင့် အခွင့်အလမ်းများ
နေ့ ၇၇။ ။ ၃၀ မတ်လ ၂၀၂၀

မူဝါဒအကျဉ်းချုပ် - ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုဆိုင်ရာ မူဝါဒလိုအပ်ချက်များနှင့် အခွင့်အလမ်းများ

ဤမူဝါဒအကျဉ်းချုပ်တွင် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်နှင့်စပ်လျဉ်းပြီး မြန်မာနိုင်ငံရင်ဆိုင်နေရသည့် စိန်ခေါ်မှုများကို မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ (CSOs)နှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ အတူတကွ တွန်းလှန်ရင်ဆိုင်ရန်အတွက် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ၊ အကောင် အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှု လုပ်ငန်းများ၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေး စသည်တို့နှင့်သက်ဆိုင်သည့် ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့် အခြေအနေများကို ဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်။ အဆိုပါကိစ္စရပ်များနှင့်စပ်လျဉ်းပြီး တွေ့ ရှိချက်များကို ပူးတွဲပါအစီရင်ခံစာ (Full-length report) တွင် အသေးစိတ် ရှင်းလင်းတင်ပြထားပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအပေါ် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်၏ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ခြိမ်းခြောက်မှုများ

၂၀၂၀ ပြည့်နှစ်၊ မတ်လ (၂၈) ရက်နေ့အထိ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ကူးစက်ခံရသူ (၈)ဦးတွေ့ရှိရကြောင်း ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနမှ အတည်ပြုခဲ့ပါသည်။ လက်ရှိအချိန်အထိ လေယာဉ်ဖြင့်ဆိုက်ရောက်လာသည့် (နိုင်ငံခြားသားနှင့် မြန်မာနိုင်ငံသားများအပါအဝင်) နိုင်ငံတကာ ခရီးသွားများကိုသာလျှင် နိုင်ငံတော် ဗဟိုအဆင့်မှ အာရုံစိုက်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း အဆိုပါရောဂါမှာ ထိုထက် များစွာပို၍ ပျံ့နှံ့နေနိုင်ပါသည်။ ရောဂါ ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်နိုင်မှုအခြေအနေ နည်းပါးခြင်း၊ ကနဦးတုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုနှေးကွေးခြင်း၊ စိမ့်ဝင်နိုင်သော နယ်စပ်ဝင်ပေါက်များရှိနေခြင်းနှင့် ကူးစက်မှုမြန်ဆန်သော ရောဂါဖြစ်နေခြင်း စသည်တို့ကြောင့် တရားဝင်ကြေငြာထားသော အချက်အလက်များမှာ လက်တွေ့အခြေအနေထက် လျော့နည်းနေနိုင်ပါသည်။ လာမည့် သီတင်းပတ်များအတွင်း ကိုရိုနာ ဗိုင်းရပ်စ်သည် မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံးသို့ ကူးစက်ပျံ့နှံ့သွားနိုင်ပြီး သေဆုံးမှုများလည်း သိသိသာသာ များပြားလာနိုင်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် အခြေအနေကို လျော့နည်းသက်သာနိုင်ခြေရှိသည့် အကြောင်းတရားများစွာလည်း ရှိနိုင်ပါသည် (ဥပမာ- ရာသီဥတု ပူပြင်းခြင်း၊ မြို့ပြဧရိယာနည်းပါးခြင်း၊ အခြားနိုင်ငံများထက် နိုင်ငံတကာလေကြောင်းလိုင်းဆက်သွယ်မှုနည်းပါးခြင်း)။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လူဦးရေ ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံအရမှာလည်း အချို့သော ရှုထောင့်မှကြည့်လျှင် ကောင်းမွန်သည့် အခြေအနေတစ်ရပ်ဖြစ်နေပါသည် (ဥပမာ- သက်ကြီးရွယ်အိုအချိုးအစားနည်းပါးခြင်း၊ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကူးစက်ခံရနိုင်မှုအန္တရာယ်ကို ပိုမိုဆိုးရွားစေနိုင်သည့် ဖွင့်ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင်အဖြစ်များသော အချို့သော ကျန်းမာရေးအခြေအနေများမှာ နည်းပါးခြင်း (ဥပမာ- ကိုယ်အင်္ဂါအစိတ်အပိုင်း အစားထိုးကုသခြင်းနှင့် အဝလွန်ခြင်း)။

သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ် ကူးစက်မှုကို ပိုမိုဆိုးရွားစေမည့် အခြေအနေများစွာလည်း ရှိနေပါသည် (ဥပမာ- အာဟာရချို့တဲ့သူနှင့် ကိုယ်အလေးချိန်မပြည့်သူများပြားခြင်း၊ သက်ကြီးရွယ်အိုများသည် ငယ်ရွယ်သူများနှင့်ရောနှောနေထိုင်ကြရသည့်အတွက် ရောဂါပိုးရှိသူနှင့် ထိတွေ့နိုင်ခြေ ပိုများခြင်း၊ မြို့ပြဆင်းရဲသားရပ်ကွက်များတွင်

ဤမူဝါဒ အကျဉ်းချုပ်ကို မြန်မာပြည်ဆိုင်ရာ သုတေသနများလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည့် သုတေသီတချို့နှင့် ကျန်းမာရေး၊ အစိုးရရေးရာဆိုင်ရာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နေသူများ ပူးပေါင်းပြုစုထားပါသည်။ IGC မှ ငွေကြေးအထောက်အပံ့ပေးခြင်း၊ ဤစာတန်းဖြစ်မြောက်ရေးအတွက် ဦးစီးလှုံ့ဆော်ခြင်းမရှိပါ။ သို့သော်စာတန်းပြုစုသူ သုတေသီတချို့မှာ IGCနှင့် အခြားလုပ်ငန်းများတွင် ပါဝင်လုပ်ကိုင်နေသူများ ပါဝင်ပါသည်။ အောင်ဟိန်၊

လူဦးရေ ကျပ်တည်းခြင်း၊ (သွေးတိုး၊ ဆီးချို၊ အေအိုင်ဒီအက်စ်နှင့် တီဘီရောဂါ ကဲ့သို့သော) ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကူးစက်မှုအန္တရာယ်ကို ပိုမိုဆိုးရွားစေမည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အခြေအနေအချို့မှာ မြင့်မားစွာရှိနေခြင်း။

လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည့်အချက်များ

ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကို ရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် အမျိုးသားကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုစနစ်၊ အုပ်ချုပ်မှုယန္တရားစံချိန်စံညွှန်းနှင့် လူမှုဆက်ဆံရေးအချိတ်အဆက်အားကောင်းမှု များနှင့် ချိတ်ဆက်လျက်ရှိပါသည်။ ကျန်းမာရေး၊ လူမှုရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များအကြား ဂွေးချယ်ချည့်ချိန်ကုမှု များ ပါဝင်နေပါသည်။ အပြည့်အဝ အကောင်အထောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မည်ဆိုပါက ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်၏ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ သက်ရောက်မှုများကို လျော့ချရာတွင် များစွာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းနိုင်သော နည်းလမ်းအချို့ရှိပါသော်လည်း ၎င်းတို့ မှာ လူ့အဖွဲ့အစည်းနှင့်အိမ်ထောင်စုများ၏ အခြေခံစီးပွားရေး လိုအပ်ချက်များ အပေါ်တွင် ကြီးလေးသည့် ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးကို သက်ရောက်စေနိုင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ထိုကဲ့သို့သော နည်းလမ်းများမှာ အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန် အလွန်အမင်းခက်ခဲခြင်း သို့မဟုတ် မဖြစ်နိုင်သည့်အခြေအနေမျိုးလည်း ရှိနိုင်ပါသည်။

မကြာသေးမီကာလအတွင်း တိုးတက်လာမှုများရှိသော်လည်း ဆယ်စုနှစ်များစွာ ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများ လစ်ဟာသွားခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကျန်းမာရေးစနစ်မှာ ရောဂါစိုးရိမ်မှုများဖြင့်၊ ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်ခြင်း၊ ရောဂါကူးစက်ရာလမ်းကြောင်းကို နောက်ကြောင်းပြန် ခြေရာခံခြင်းနှင့် ကုသရေး စသည့်ကိစ္စရပ်များအပါအဝင် အရင်းအမြစ်များ ဆိုးဆိုးရွားရွား ချို့တဲ့နေသည့် အခြေအနေနှင့် ရင်ဆိုင်ကြုံတွေ့ရလျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် လူနာအထူးကြပ်မတ်ကုသခန်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုပစ္စည်းများ (ICU facilities)မှာ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး၊ နေပြည်တော် စသည့် မြို့ကြီး (၃) ခုတွင်သာအဓိက ရှိနေပါသည်။

ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်မှာ အလုပ်အကိုင်နှင့် ဝင်ငွေအပါအဝင် စီးပွားရေးကဏ္ဍအပေါ်၌ အနုတ်လက္ခဏာသက်ရောက်မှုများ ရှိနေပြီးဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိအခြေအနေတွင် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ အကျိုးသက်ရောက်မှုမှာ ကုန်ထုတ်လုပ်မှု (အထည်ချုပ်)ကဏ္ဍနှင့် ခရီးသွားကဏ္ဍများကို အများဆုံးသက်ရောက်ခဲ့ပါသည်။ သို့သော်လည်း အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း သက်ရောက်လာနိုင်ပါသည်။ စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးမှာ မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ရှိ နေ့စားလုပ်သားများ၊ ကျေးလက်ဒေသရှိ မြေယာမဲ့များအပါအဝင် ဆင်းရဲသား လူတန်းစားအပေါ်တွင် မတန်တဆ သက်ရောက်မှုများ ကြုံတွေ့လာရမည်ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် တင်းကျပ်သည့် ဗိုင်းရပ်စ် တိုက်ဖျက်ရေးနည်းလမ်းများ (ဥပမာ- ပြည်သူများသွားလာမှုကို သီတင်းပတ်များစွာ သို့မဟုတ် လပေါင်းများစွာ ပိတ်ပင်ကန့်သန့်ခြင်း (lockdown))ကို ကျင့်သုံးအကောင်အထည်ဖော်လာမည်ဆိုပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စု အများအပြားမှာ ကျရောက်လာမည့် စီးပွားရေး ဝန်ထုတ်ဝန်ပိုးကို တောင့်ခံနိုင်မည့် အခြေအနေတွင် မရှိပါ။ အိမ်ထောင်စုအများအပြားမှာ ဝင်ငွေမရှိဘဲ သီတင်းပတ်များစွာ သို့မဟုတ် လပေါင်းများစွာ ရှင်သန်ရပ်တည်နိုင်မည် မဟုတ်ပါ။ မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအနေဖြင့်လည်း တိုင်းပြည်အတွင်း အသွားအလာ ကန့်သတ်ပိတ်ပင်မှု (lockdown) ကြောင့် ပြည်သူများ၏ ဝင်ငွေ ထိခိုက်မှုကို လျော့ပါးသက်သာစေရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် ဖွံ့ဖြိုးပြီးနိုင်ငံများတွင် ကျင့်သုံးခဲ့သည့် ဂူပိတ်ပိတ်နံ့သောစီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်မှုမျိုးကဲ့သို့သော ဆောင်ရွက်ချက်များကို အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းမရှိပါ။

အရင်းအမြစ်များကင်းမဲ့နေခြင်းနှင့် အစိုးရဌာနဆိုင်ရာအချင်းချင်းကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု အစဉ်အဆက် ကင်းမဲ့ခြင်းတို့ကြောင့် အစိုးရ၏ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်မှု စွမ်းပကားမှာ အဆင့်တိုင်းတွင် စိန်ခေါ်မှုများနှင့် ရင်ဆိုင်ရလျက်ရှိပါသည်။ ယင်းစိန်ခေါ်မှုများမှာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကို ရင်ဆိုင်တုံ့ပြန်ရာတွင် အဓိကကျသည့် ဒေသသံသရာ အစိုးရများတွင် ပိုမိုဆိုးရွားလျက်ရှိပါသည်။ ထို့အပြင် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အခြားသော အရေးပါသည့် သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများကို လုပ်ဆောင်ရာတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသာမက အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ (CSOs)၊ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများ (CBOs)၊ ကုလသမဂ္ဂ/နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများ၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများမှာလည်း အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ အစိုးရဌာနဆိုင်ရာများနှင့် အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများအကြား တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်မှုများကို ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရာတွင်လည်း စိန်ခေါ်မှုများရှိပါသည်။ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများမှာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်အတွက် တုန့်ပြန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ကိုရင်ဆိုင်ရာတွင် လုပ်ဆောင်ရသည့် အခြေအနေများထက် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ဆောင်ရွက်မှုမှာ ပို၍ အရေးကြီးပါသည်။ သင့်လျော်သည့်

ကာကွယ်မှုများမရရှိပါက ၎င်းတို့၏ စေတနာအလျောက် လုပ်ဆောင်မှုများသည် ရောဂါပြန့်ပွားမှုကိုပါ အားပေးရာရောက်စေမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင် အချို့ဒေသများတွင် အစိုးရ၏ လက်လှမ်းမီဆောင်ရွက်နိုင်မှုအခြေအနေမှာ လက်ရှိ ပဋိပက္ခများကြောင့် အကန့်အသတ်များစွာ ရှိနေပါသည် (ဥပမာ- ရခိုင်ပြည်နယ်ဒေသ၊ ပလက်ဝ မြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်းဒေသ)။

နိုင်ငံအများစုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ပါက မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပြည်သူများသည် အစိုးရအဖွဲ့အစည်းများအပေါ်နှင့် နိုင်ငံသားအချင်းချင်း အပြန်အလှန် ယုံကြည်မှုနည်းပါးကြပါသည်။ ယင်းအခြေအနေမှာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်၏ အန္တရာယ်ကို ထိရောက်စွာရင်ဆိုင်ဖြေရှင်းရာတွင် အဟန့်အတားဖြစ်စေပါသည်။ သို့သော်လည်း လူထုယုံကြည်မှုမြင့်များပြီး အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍများတွင် ရပ်တည်နေသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များလည်းရှိပါသည် (ဥပမာ- နိုင်ငံတော် အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ် (ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်)၊ သမ္မတ၊ ရပ်ကွက်ကျေးရွာ ဥက္ကဋ္ဌများ၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ)။

မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့်၊ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များအတွက် အကြံပြုတင်ပြချက်များ

လျော့ပါးသက်သာစေမည့်နည်းလမ်းများကို အာရုံစိုက်လုပ်ဆောင်ခြင်း - ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကို ရင်ဆိုင်တိုက်ခိုက်ရန်အတွက် တင်းကျပ်သော နည်းလမ်းများ (ဥပမာ - တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာဖြင့် ကာလရှည်ကြာ အသွားအလာ ကန့်သတ်ပိတ်ပင်ထားခြင်း- nationwide lockdown)ကို အပြည့်အဝ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်မှာ မြန်မာနိုင်ငံအတွက် အလွန်တရာ ခက်ခဲလိမ့်မည်ဖြစ်ပါသည်။ ယင်းနည်းကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်မည် ဆိုပါကလည်း စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများမှာ အလွန်တရာ ကြီးမားနိုင်ပါသည်။ ထို့ကြောင့် သက်ဆိုင်သူများအားလုံးအနေဖြင့် လျော့ပါးသက်သာစေသည့် နည်းလမ်းများကို အလေးထားလုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ရာတွင် ယုံကြည်ရသည့် လူထုကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ စေတနာ့ဝန်ထမ်းများဖြင့် ကာကွယ်ရေးလုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ ကြံ့တွေ့လာရနိုင်သည့် အန္တရာယ်များကို လျော့နည်းစေရန် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသည့် ရောဂါပြန့်ပွားမှုမြန်ဆန်စေမည့် ပုဂ္ဂိုလ်များဖြင့် ညှိနှိုင်းလုပ်ဆောင်ခြင်း (ဥပမာ- ရေသန့်ပို့ဆောင်ရေးလုပ်ငန်းများနှင့် ဘုန်းကြီးများ)၊ ရပ်ကွက်ကျေးရွာဈေးများ၊ ဘတ်စ်ကားမှတ်တိုင်များ၊ ရှေ့တန်းမှ ဝန်ဆောင်မှုပေးနေရသည့် ဌာနများတွင် လက်ဆေးကန်များ ပြုလုပ်ပေးခြင်း စသည်တို့ ပါဝင်ပါသည်။ (မှတ်ချက်- ရှေ့တွင်ဖော်ပြခဲ့သောလုပ်ငန်း အသေးစိတ်စာရင်းကို၊ ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ဖြစ်နိုင်ခြေ အကျိုးသက်ရောက်မှု၊ စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အကျိုးဆက်များနှင့် လွယ်ကူသည့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုများနှင့် ပူးတွဲချည့်ချိန်ခြင်းများကို အပြည့်အစုံဖော်ပြထားသည့် ပူးတွဲပါအစီရင်ခံစာတွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။) အခြေအနေ ပိုမိုဆိုးရွားလာခြင်းနှင့်အညီ ပိုမိုတင်းကျပ်ပြီး ကုန်ကျစရိတ်များသော နည်းလမ်းများလည်း လိုအပ်လာနိုင်ပါသည်။

ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်းနှင့် အရင်းအမြစ်များ ပေါင်းစည်းလုပ်ဆောင်ခြင်းတို့ဖြင့် အဖွဲ့အစည်းများ၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ခြင်း - အစိုးရအနေဖြင့် (“အထူးကိစ္စရပ်များဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲရေးစနစ်” (Incident Management System) ကဲ့သို့သော) ဌာနပေါင်းစုံနှင့် သက်ဆိုင်သည့် အလွှာပေါင်းစုံပါဝင်သော အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေး ယန္တရားတစ်ရပ်ကို တည်ထောင်ရန် အရေးတကြီးလိုအပ်လျှက်ရှိပါသည်။ အောက်ခြေဒေသအဆင့်တွင် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုကိုလည်း အထူးအလေးပေးလုပ်ဆောင်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ (CSOs)၊ လူထုအခြေပြုအဖွဲ့အစည်းများ (CBOs)၊ ကုလသမဂ္ဂ/နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ၊ တိုင်းရင်းသား လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းများ စသည်တို့နှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန်နှင့် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရန်လည်း လိုအပ်ပါသည်။ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများအနေဖြင့်လည်း ပထဝီအနေအထားအရသာမက လူဦးရေအနေအထားအရပါ ကောင်းမွန်လုံလောက်စွာ လွှမ်းမိုးနိုင်ရန် ၎င်းတို့အဖွဲ့အစည်းများအချင်းချင်းအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်သည့် ယန္တရားမှာ Covid-19 ရောဂါ ကာကွယ်ထိန်းချုပ်ကုသရေး ဗဟိုကော်မတီကဲ့သို့သော အဓိကကျသည့် မူဝါဒချမှတ်ရေးအဖွဲ့အစည်းမှ ပံ့ပိုးပေးရန် လိုအပ်ပါသည်။

လက်ရှိ အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားများကို အသုံးပြုခြင်း - ကျန်းမာရေးနှင့် အားကားဝန်ကြီးဌာန (ကျန်းမာရေးဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများ)နှင့် အထွေထွေအုပ်ချုပ်ရေးဦးစီးဌာန (ဒေသဆိုင်ရာအစိုးရအဖွဲ့အစည်းများကို ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းခြင်း)များမှာ ကိုရိုနာဗိုင်းရပ်စ်ကို တုန့်ပြန်ရင်ဆိုင် ဖြေရှင်းရာတွင် အရေးပါသော အခန်းကဏ္ဍများမှ ပါဝင်လျက်ရှိပါသည်။ သို့သော်လည်း ကျေးလက်ဒေဖွံ့ဖြိုးရေး

ဦးစီးဌာနကဲ့သို့ အသုံးပြုသင့်သည့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများလည်းရှိပါသည်။ ယင်းဌာန၏ NCDDP နှင့် မြစ်စိမ်းရောင်ကဲ့သို့သော စီမံကိန်းများသည် နေရာဒေသအများအပြားတွင် ကျေးရွာအဆင့် ကော်မတီများကို ဖွဲ့စည်းထားရှိပြီးဖြစ်ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်များ မျှဝေရာနှင့် ကျေးရွာလူထုများကို လှုံ့ဆော်ရာတွင် ယင်းကော်မတီများကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံအတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်၊ အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များ၏ လူမှုဩဇာကို အသုံးပြုခြင်း - နိုင်ငံတော် ဗဟိုအဆင့်တွင် နိုင်ငံတော် အတိုင်ပင်ခံပုဂ္ဂိုလ်မှ အရေးကြီးသည့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ချပြခြင်းနှင့် နောက်ဆုံးအခြေအနေများကို ပြည်သူလူထုသို့ ပုံမှန်တင်ပြခြင်းများဆက်လက်လုပ်ဆောင်သင့်ပါသည်။ မြို့နယ်၊ ကျေးရွာ/ရပ်ကွက်အဆင့်များတွင် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များသည် ထိရောက်စွာဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ လူမှုဩဇာကို အသုံးပြုသင့်ပါသည်။

ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံ အစိုးရအနေဖြင့် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများနှင့် ပစ္စည်းကိရိယာများ အထူးသဖြင့်တစ်ကိုယ်ရေကာကွယ်ရေး ကိရိယာများ (နာခေါင်းစည်း၊ ဝတ်ရုံ၊ ကာကွယ်ရေးမျက်မှန်၊ ရှေ့ဖုံးခါးစည်း (အေပရက်)) စသည်တို့ကို ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းများအား တိုးမြှင့်ထောက်ပံ့နိုင်ရန်အတွက် တပ်မတော်၊ ပုဂ္ဂလိက ဆေးရုံများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများ၊ ပုဂ္ဂလိက ပရဟိတ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်လက် လက်တွဲဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကျားကန်ပေးမှုများကို လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း - မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရအနေဖြင့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများနှင့် အိမ်ထောင်စုများကို လူမှုရေးနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ကျားကန်ပေးမှုများလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် ဖြစ်နိုင်ခြေ နည်းလမ်းများကို ဆက်လက်ရှာဖွေသင့်ပါသည်။ ဥပမာတစ်ရပ်အနေဖြင့် မြန်မာ့စိုက်ပျိုးရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဘဏ်သည် ချေးငွေပြန်လည်ပေးဆပ်သည့်ကာလကို ရွှေ့ဆိုင်းပေးခြင်း၊ ချေးငွေအမျိုးအစားနှင့် ချေးငွေ ပမာဏကို တိုးမြှင့်ပေးခြင်း၊ ကျေးလက်ဒေသရှိ စိုက်ပျိုးမွေးမြူရေးအိမ်ထောင်စုများသို့ ယာယီငွေချပေးသည် အစီအစဉ်များ ချမှတ်လုပ်ဆောင်ခြင်း စသည်တို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားသင့်ပါသည်။